

необхідним рівнем підтримки виробничого капіталу певних вітчизняних галузей. Установлення ж ставки нижчої зазначеного рівня, зменшує потенційні можливості галузі, знижує конкурентні переваги перед імпортними аналогами. Схожа ситуація з експортним, або вивізним, митом. Це важливий засіб регулювання експорту. Джерелом експортного мита зазвичай є світова рента, яка формується за рахунок частини знову створеної вартості споживачів цієї продукції. Накопичені через вивізні мита в державному бюджеті доходи теж мають бути джерелом прискорення соціально-економічного розвитку. Зниження експортних мит збільшує доходи експортерів (не обов'язково виробників експортованої продукції), стимулює постачання продукції на експорт за одночасного зниження експортних цін. Натомість збільшення експортних мит збільшує доходи державного бюджету. Водночас недосконале застосування цього засобу, знижуючи внутрішні ціни, зменшує фінансові результати виробників. Логічно вважати, що для трансформаційної економіки України, яка понад 50 % тінізована неприпустимо надалі регулювати експортні мита в основному методом спроб і помилок [1]. Це зумовлює втрату державою своєї ролі та значущості в досліджуваній сфері.

Для покращання стану справ держава має розробити таку економічну, соціальну та правову інфраструктуру, яка б стимулювала інвестиційні потоки до вітчизняних товаровиробників і дозволяла виробляти конкурентоспроможні товари не тільки для внутрішнього, але й для зовнішнього ринку [3].

Інтернаціоналізація господарських процесів зумовлює збільшення масштабів експортно-імпортних операцій, тому для кожної країни модернізація митної справи стає необхідною. Імплементация у національне митне законодавство успішного світового досвіду, постійне спостереження за здійсненням митної справи в країні, дотримання принципів і норм під час нарахування митних платежів, спрощення системи митного оподаткування – усе це дозволить покращити економіку України.

Література:

1. Борисенко О.П. Митне оподаткування як фактор підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу країни./ О.П. Борисенко//Вісник АМСУ. Серія: «Економіка». – 2015р. – № 1 (53). – С.153 -160
2. Губа М.О. Митне оподаткування як чинник удосконалення митної справи в Україні / М.О. Губа, О.І. Губа // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2013. - № 2. - С. 30-35.
3. Ільїна А. В. Загрози економічній безпеці держави в контексті митного оподаткування/ А.В. Ільїна, О.І. Губа // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2012. - № 2. - С. 82-88.

Володимир Желізко

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Заклекта-Берестовенко О. С.

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПОЖИВЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Споживчий ринок не може розвиватися і функціонувати без регуляторних механізмів щодо здійснення ефективної політики, державного стимулювання розвитку ринку, покращення ситуації на ньому згідно з потребами та інтересами суспільства. На сьогодні особливої уваги потребує врегулювання співвідношення часток вітчизняних та імпортних товарів, захист українських споживачів від неякісної іноземної продукції, а також захист національного виробника від іноземної конкуренції. Тому, фінансово-економічні методи загалом та методи митного регулювання зокрема є тими засобами впливу, які сприяють вирішенню вищезазначених проблем через регулювання споживчого ринку України.

Проблемам митного регулювання присвячені праці таких вітчизняних вчених як: О. Гребельника, Т. Мельника, Е. Дубнюка, П. Пашка, Т. Реви, І. Фоміна та ін.

Варто зауважити, що нинішня модель взаємодії України зі світовим ринком не відповідає ні її потенційним можливостям, ні довгостроковим економічним інтересам. Ключовою проблемою зовнішнього сектору української економіки є диспропорційний, нераціональний розподіл ресурсів, спрямованих на короткострокове одержання доходу, і, як наслідок, неефективна міжнародна спеціалізація, що сформувала небезпечну залежність національної економіки від кон'юнктури світових товарних і фінансових ринків, спричинивши високу вразливість макроекономічної стабільності [1, с. 63].

Ринок споживчих товарів залежно від зміни ситуації на ньому потребує постійного контролю та відповідного державного регулювання, особливо, враховуючи те, що цей ринок часто розвивається швидкими темпами. Система державного регулювання ринку споживчих товарів повинна включати в себе цілеспрямовані фінансово-економічні, податкові, політичні, правові, адміністративні та митні методи впливу на параметри цього ринку з метою формування базових засад функціонування досліджуваного ринку, спрямованих на: 1) забезпечення сприятливих умов для розвитку ринку та підприємств – виробників товарів; 2) збільшення обсягів виробництва та поліпшення якісних характеристик товарів; 3) усунення вад ринкового саморегулювання, стимулювання конкуренції та ділової активності; 4) розвиток ринку споживчих товарів через вплив НТП та здійснення інноваційної політики, дотримання стабільного оптимального рівня цін на різні товари (особливо товари першої необхідності); 5) справедливого розподілу доходів та забезпечення економічної безпеки на досліджуваному ринку [2, с. 72].

Митно-тарифне регулювання ринку споживчих товарів повинно, на наш погляд забезпечувати: контроль за дотриманням вимог щодо технології виробництва товарів та якості імпортованих товарів; оптимальний рівень цін на товари продовольчої групи; усунення таких проявів на ринку, як реалізація фальсифікованої, контрабандної чи контрафактної продукції, недобросовісної конкуренції тощо.

Ключовим елементом митно-тарифного регулювання споживчого ринку України є митний тариф. Митний тариф як важливий інструмент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності має широке застосування, охоплюючи, за окремими оцінками, близько 2/3 зовнішньоторговельного обороту розвинутих країн [3, с. 96].

Економічна роль митного тарифу пов'язана насамперед з тим, що, впливаючи на ціну товару та відмежовуючи національний ринок від світового, цей тариф впливає на конкурентоспроможність товару, що, у свою чергу, позначається на темпах розвитку, нормах прибутку в окремих галузях економіки. Отже, в економічному контексті роль митного тарифу полягає в такому:

— створення вартісного бар'єра, який підвищує ціну товару незалежно від застосованого експортного чи імпортованого мита;

— стимулювання державного розвитку окремих галузей економіки чи підприємств;

— надходження коштів до державного бюджету України [4, с. 28].

Більшість країн світу як основний інструмент регулювання зовнішньоторговельної діяльності використовує імпортований тариф. Експортні мита застосовує обмежена кількість країн у фіскальних цілях або як інструмент обмеження експорту щодо невеликого переліку та переважно сировинних товарів. Транзитні мита зустрічаються вкрай рідко, оскільки універсальним для міжнародної торгівлі є принцип свободи транзиту.

Отже, застосування митно-тарифних інструментів регулювання споживчого ринку дасть змогу створити економічні умови, які спонукатимуть суб'єктів ЗЕД діяти в необхідному для суспільства напрямі, відповідно до потреб споживачів, вирішувати ті, чи інші завдання згідно з загальнодержавними та приватними (особистими) інтересами. Крім того, регулювання за допомогою економічних методів дає змогу суб'єктам господарювання зберегти право на вільний вибір своєї поведінки.

Митне регулювання споживчого ринку може ефективно виконувати свої функції тільки за належної організації митної справи, застосування передових технологій митного оформлення, достовірного статистичного обліку товарів, що ввозяться, та їх митного контролю,

спрямованого на забезпечення сплати належних платежів, боротьбу з контрабандою і ввезенням на внутрішній ринок неякісної та фальсифікованої продукції. Надмірно складна система митного адміністрування дає широкий простір для прийняття суб'єктивних рішень і корупції в митних органах, формує сприятливий ґрунт для зловживань і перекладає значні трансакційні витрати на споживача.

Література:

1. Мельник Т. Оцінювання впливу імпорту на проміжне і кінцеве споживання в Україні / Т. Мельник, К. Пугачевська // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 11 (149). – С. 62-70.
2. Лазебна І.В. Фінансово-економічні методи державного регулювання ринку споживчих товарів в Україні / І.В. Лазебна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – Вип. 1. – Т. 1. – С. 71-74
3. Рева Т.М. Вплив митно-тарифного регулювання імпорту на регіональні товарні ринки / Т.М. Рева, М.С. Кузьміна // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. – 2009. – № 2. – С. 96-103.
4. Дубнюк Є. М. «Мито» як системна категорія економічної теорії [Текст] / Є. М. Дубнюк // Формування ринкових відносин. – 2006. – № 5. – С. 27-30.

Михайло Жирівський

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ткачик Ф.П.

ЗАГАЛЬНА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Згідно з нормативно-правовим підходом, податкова система – це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються до бюджетів і державних цільових фондів у встановленому законами України порядку; принципів, форм і методів їхнього встановлення, зміни чи скасування; дій, що забезпечують повну та своєчасну їхню сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

В загальному податкова система України містить три основні підсистеми: підсистема оподаткування юридичних осіб; підсистема оподаткування фізичних осіб; підсистема зборів у державні цільові фонди. Поряд з цим, оподаткування юридичних та фізичних осіб можна поділити на загальну та спрощені підсистеми оподаткування.

Характеризуючи загальну систему оподаткування, можна сказати, що вона максимально враховує економічні показники діяльності підприємства – у більшості випадків у платника податків з невисокими показниками доходу не виникає великих податкових зобов'язань. Підприємства, що мають збитки у звітному періоді, часто взагалі не сплачують основних податків (для порівняння: якби такі підприємства знаходилися на єдиному податку, то зобов'язання б наставало незалежно від наявності чи відсутності збитків, а залежно від обсягу виручки). Юридичні особи та фізичні особи-підприємці на спрощеній системі оподаткування мають деякі обмеження у видах діяльності (наприклад, обмін валюти, реалізація коштовних металів і каменів, діяльність у сфері фінансового посередництва тощо), також законодавством обмежено кількість працівників і дохід таких суб'єктів підприємницької діяльності [1, с. 125]. Особливості оподаткування фізичної особи-підприємця, що перебуває на звичайній системі оподаткування, встановлено Податковим кодексом [2], згідно з яким підприємці повинні вести облік власних доходів та витрат у Книзі обліку доходів і витрат, а також мати документи, що підтверджують походження товару. Об'єкт оподаткування підприємця за класичною схемою визначають як: Чистий дохід (об'єкт оподаткування) = Оподатковуваний дохід (виручка у грошовій та негрошовій формах) – Витрати (документально підтверджені, пов'язані з господарською діяльністю підприємця та які безпосередньо стосуються отриманого доходу), тобто за касовим методом. Витрати визначають так само, але до формули їх включають у разі